ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΚΟΜΜΟΥ

KOMMOS ARCHAEOLOGICAL PARK

Φωτ.#01 : θέα στη νοτιοδυτική πλευρά της Νότιας Περιοχής
Photo 1: view south across west side of Southern Area

Ενημερωμένη Μελέτη Ανάπτυξης και Συντήρησης
Conservation and Development Plan Update

20 Φεβρουαρίου 2015 / 20 February 2015

Προσχέδιο Ελληνικής Έκδοσης

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΚΟΜΜΟΥ
KOMMOS ARCHAEOLOGICAL PARK

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΓΧΟΜΕΝΩΝ 1
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΓΧΟΜΕΝΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΩΝ 2-3

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 4

I.) ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ- Διάβρωση και Προσχωματώσεις 4
Ια.) Φρεάτιο και Αντλία Φρεατίου ή/και Οροφή 4
Ιβ.) Διαφανείς Στέγαστρο απο Επανθρακωμενο Πολυμερες Υλικο 5
Ιγ.) Τσιμεντενιος Ανοιχτος Αγωγος Αποχετευσης 7
Ιδ.) Άστατη Δυτική Περίμετρος 7
Ιε.) Προστασία Εκροής Αγωγου 8

II.) ΈΛΕΓΧΟΣ ΑΝΕΜΩΝ /Ευσσώρευση Άμμου από τον Αέρα και Απόξεση 9
IIα.) Αδιαχείριστη Εναπόθεση 9
IIβ.) Επιδείνωση Φθοράς Επιφανειών 9
IIγ.) Φυσικός Αιολικός Φράκτης 10

III.) Ενίσχυση Παρειών Ανασκαφικών Τομών και Σταθεροποίηση Αρχαίων Τοιχων 12
IIIα.) Τρείς Εν-εξελίξει Τύποι Σταθεροποίησης Λιθοδομής 12
IIIβ.) Συνθέσεις Κονιάματος 13
III.γ) Λιθοδομές πέρα απο Κονίαμα 13

IV.) Πρόσβαση στο Χώρο και Περιήγηση (ΑΝΑΠΗΡΙΑ & Universal) 14
IV.α) Προσανατολισμός και Έλεγχος Πρόσβασης 14
IV.β) Καταστήματα,Τουαλέτες και Πρώτες Βοήθειες 15
IV.γ) Δημόσιοι Διάδρομοι, Χώροι Θέασης και Αναψυκτήριο 16

V.) Επιχορήγηση για Μελλοντικές Ανασκαφές και Έρευνες 17

VI.) Σχετικά Εξωτερικά Ζητήματα 18

Κύριο Σχέδιο - Προϋπολογισμός Κατασκευαστικών Εγγράφων 24

ΠΕΡΙΕΓΧΟΜΕΝΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ολες οι φωτογραφίες απο τον J.C. Stratis εκτός αν σποδίδονται σε άλλους

Φωτ. #01: θέα στη νοτιοδυτική πλευρά της Νότιας Περιοχής εξώφυλλο

Φωτ.#02α: υπόγεια συλλογή, τοποθεσία φρεατίου και αντλίας κάτω απο γεφυρωμένο πέρασμα - 02 Ιουλίου 2005 5

Φωτ.#02β: υπόγεια συλλογή, τοποθεσία φρεατίου και αντλίας (σε μεγένθυση) κάτω απο γεφυρωμένο πέρασμα - 02 Ιουλίου 2005 20

Φωτ. #03: Σόνια Μαυρομμάτη 2007 Απεικόνιση προστατευτικών στεγών πάνω απο Ελληνικούς ναούς 6 & 21

Φωτ.#04: Νότια Περιοχή 1b του Μινωικού δρόμου και ανατολικά των Ελληνικών ναών Α1 & Α2 6

Φωτ.#05: Βόρεια θέα, μέχρι τα όρια της ανατολικής περίφραξης και τον υπερυψωμένο δρόμο πρόσβασης της παραλίας 7

Φωτ.#06: Διαταραγμένη παραλιακή περιοχή με συσσωρευμένες πέτρινες πλάκες στην ανατολική άκρη της παραλίας νότια του Κόμμου 8

Φωτ.#07: Νότιος φράκτης και σωρός απο πέτρες στην πρόσβαση της παραλίας 8

Φωτ.#08: Νότια της παραλιακής πρόσβασης στην τοποθεσία προστασίας εξόδου. 8

Φωτ.#09: Δυτικός φράκτης, ο αέρας προκάλεσε συσσώρευση άμμου 9

Φωτ.#10: Δυτικός φράκτης, κλαδιά απο αλμυρίκια και σταλακτηφόρος (Εκτός λειτουργείας) 9

Φωτ.#11: Επιδείνωση πετρώματος Ελληνικού ναού 10

Φωτ.#12: Βορειο-δυτικό τμήμα της Νότιας Περιοχής-συσσώρευση άμμου μέσα στο πάρκο στη δυτική γραμμή του φράκτη. 11

Φωτ.#13: Δυτικός φράκτης και βαθμός διάβρωσης δομημάτων 12

Φωτ.#14: Κωστής Νικάκης και εργασιακή ομάδα Ιούλιος 2013 13

Φωτ.#15: βέλος απέναντι προτεινόμενης περιοχής στάθμευσεως απο το σχέδιο Διατήρησης και Ανάπτυξης του 1998. Η φωτογραφία παροχή του Δήμου Φαιστού υπο την δημάρχιακή διοίκηση της κ.Μαρίας Πετρακογιωργη-Ανυφαντάκη 16

Φωτ.#16: Τρείς ανασκαμμένες περιοχές του Κομμού νότια θέα, Παροχή του Δήμου Φαιστού υπο την δημάρχιακή διοίκηση της κ.Μαρίας Πετρακογιώργη-Ανυφαντάκη 17

Φωτ.#17: Μετατροπή παραλίας σε δημόσιο πάρκο με ομόκεντρο ανάχωμα και αλμυρίκια τα οποία θα σκιάζουν τον χώρο διδασκαλίας (Σχέδιο 001) 18

Φωτ.#18: Διάβρωση σε βαθμό συσσώρευσης νοτιοδυτικά του φράκτη 19

Φωτ.#19: Διάβρωση πετρώματος Ελληνικού ναού 19

Φωτ.#20: Επεμβατική ομάδα αφαίρεσης φυτών 05 Δεκ 2014 19

Φωτ.#21: Νοτιο-ανατολική γωνία Κτηρίου Ρ σκάλες (περίπου 1400π.χ) 19

Φωτ.#22: Προστατευτικό στέγαστρο ναού προκαταρκτικό σχέδιο θεμελίων 2006/Σ.Μαυρομμάτη. (Σχέδιο 002) 21

Φωτ.# 23: Σχεδιάγραμμα προστατευτικής στέγης ναού 2006/ Σ.Μαυρομμάτη (Σχέδιο 003) 21

Φωτ.#24: Προστατευτικό στέγαστρο πάνω απο καμίνι στη νότια στοά-2006 Σ.Μαυρομμάτη 22

Σχέδιο 004 : Σχησματική Πάρκου Κύριο Σχέδιο. 24
δείτε την τελευταία σελίδα αυτού του εγγράφου για το ξεδιπλώστε

2015 ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Για τον Αρχαιολογικό Χώρο του Κομμού-Πιτσίδια,Κρήτη,Ελλάδα
20 Φεβ. 2015 απο τον James Stratis για την Kommos Conservancy

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αυτό το ενημερωμένο σχέδιο αξιολόγησης και διατήρησης έχει παραχθεί εννέα έτη και έξι μήνες μετά την τελευταία υποβολή (14 Ιουνίου 2005) μέχρι την 23η Έφορο Προϊστορικών και Κλασικών Αντικών , Ηρακλείου Κρήτης. Το εν λόγω πρόγραμμα σταθεροποίησης διαμορφώθηκε μετά το αρχικό Πρόγραμμα Διατήρησης και Ανάπτυξης του Αρχαιολογικού Πάρκου του Κομμού στις 5 Μαρτίου 1998 από τον James Stratis, Πολιτιστικό Διαχειριστή πόρων,και Joseph Shaw, συνδιευθυντή ανασκαφών του Κομμού . Αυτή η επανεξέταση και ενημέρωση του 2015 ακολουθεί τις ίδιες πέντε κατηγορίες διατήρησης αρχαιολογικού χώρου όπως παρουσιάστηκαν στο παρελθόν και επιβεβαιώθηκαν κατά τη διάρκεια των επόμενων ετών ως ένα χρήσιμο εννοιολογικό περίγραμμα για να υλοποιηθεί η πιο εντατική ανάπτυξη σχεδίων τεκμηρίωσης και σχεδιασμού κατασκευών. Οι εικόνες σε αυτή την έκθεση ελήφθησαν από τον James Στρατή εκτός αν αποδίδεται σε άλλους. Αυτές οι εικόνες και άλλες, που οργανώθηκαν σε τμήματα τα οποία αναφέρονται παρακάτω είναι διαθέσιμες μέσω της ιστοσελίδας της Kommos Conservancy (http://www.kommosconservancy.org/documents-2/gallery/) και του λογαριασμού Flickr.

I.) Ελεγχος Αποχέτευσης-Διάβρωση και Πρόσχωση
II.) Αιολικός Έλεγχος/Εναπόθεση Άμμου και Απόξεση
III.) Ενύσχυση Γκρεμού και Σταθεροποίηση Αρχαίου Κτήσματος
IV.) Προσβασιμότητα Χώρου
V.) Επιχορήγηση για Μελλοντικές Ανασκαφές και Έρευνες

I.) ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ - ΔΙΑΒΡΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΧΩΣΗ

Ια.) ΦΡΕΑΤΙΟ ΚΑΙ ΑΝΤΛΙΑ ΦΡΕΑΤΙΟΥ Η/ΚΑΙ ΟΡΟΦΗ

Μετά από αρκετά χρόνια παρατήρησης έχει επιβεβαιωθεί από το συγγραφέα και τον τοπικό φρουρό του χώρου Σήφη Φασουλάκη ότι η αποχέτευση στο εκτεθειμένο ανατολικό τμήμα του Μινωικού δρόμου λειτουργεί επαρκώς, εξαλείφοντας κάθε ανάγκη για μια αντλία φρεατίων ή προστατευτικής στέγης για τον τομέα 1α που αναφέρεται στο ενημερωμένο σχέδιο διατήρησης του 2005.

Φωτ.#02α

υπόγεια συλλογή,
τοποθεσία φρεατίου και
αντλίας κάτω απο
γεφυρωμένο πέρασμα
02 Ιουλίου 2005

Ιβ.) ΔΙΑΦΑΝΕΙΣ ΠΟΛΥΑΝΘΡΑΚΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΣΤΕΓΑΣΤΡΩΝ

Οι εκτεθειμένοι πέτρινοι τοίχοι των τριών κτιρίων ενός ελληνικού ναού είναι στο υψηλότερο υψόμετρο, στο νότιο τμήμα της ανασκαφής του χώρου του Κομμού. Με την πάροδο των χρόνων τα ετήσια ισχυρά και επίμονα μελτέμια από τα βορειοδυτικά έχουν επιταχύνει την φθορά στις επιφάνειες αυτών των μοναδικών ναών και στους εκτεθειμένους μνημειώδης Μινωικούς τοίχους από κάτω,οι οποίοι εξυπηρετούν ως τα θεμέλια των ναών.

Τον Ιούνιο του 2006 τα ιδιωτικά κεφάλαια από τη Βόρεια Αμερική χρησιμοποιήθηκαν για την πρόσληψη των έμπειρων και εξαιρετικά αγαπητών αρχιτεκτόνων Ελληνικής συντήρησης Κλαίρη Παλυβού και Σόνια Μαυρομμάτη για να αξιολιγήσουν τις συνθήκες στο χώρο και δημιουργίσουν ενα τεκμηριωμένο σχέδιο ανάπτυξης για τις δομές των προστατευτικών στεγών πάνω από τον ελληνικό ναό και το κτίσμα του κλιβάνου που βρίσκεται απέναντι στον τοίχο της νότιας στοάς νότια από την κεντρική αυλή Μινωικής εποχής, περίπου σαράντα δύο μέτρα στα νότια του ναού (βλ.Εικόνα 1 των σχεδίων παρακάτω και σχέδιο στο πίσω μέρος του βιβλίου). Αφού οι αρχιτέκτονες εξέτασαν τα τεχνικά κριτήρια που σχετίζονται με το ύψος, το πλάτος, τις περιβαλλοντικές συνθήκες και τις θέσεις θέασης του πάρκου, οι απλές μεταλλικές στήλες και τα μεταλλικά στηρήγματα εγκατεστημένα σε άλλα αρχαιολογικά πάρκα εντός Κρήτης ,και που αναφέρθηκαν συστατικά στις προηγούμενες αναφορές, αποφασίστηκε οτι είναι απαράδεκτα δεδομένων των προτύπων ασφαλείας που έχουν εξελιχθεί και τα οποία απαιτούνται απο το τελευταίο τέταρτο του 20ου αιώνα. Η νέα δομική μορφή θα είναι παρόμοια με εκείνες που εξετάστηκαν στα Μάλια στο παρελθόν, αλλά θα είναι απο μέταλλο, εφαρμόζοντας πιο επίκαιρες επιστρώσεις για να προσαρμοστεί σε περιβάλλον με αέρα και αλάτι και να διευρυνθεί η απόδοση του κύκλου ζωής και της συντήρησης την κτηρίων. Υδρορροές, λούκια, κυμματοθράυστες ή άλλες επιφανιακές διαχειρήσεις εκροών των υδάτων, θα αναλυθούν λεπτομερώς στην τελική φάση των εγγράφων κατασκευής.

Τα σχέδια υποβλήθηκαν στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (ΚΑΣ) και

εγκρίθηκαν υπό όρους στις 31 Ιουλίου 2008. Αποτελούν τη βάση για τη συνέχιση στο επόμενο βήμα σχεδιασμού, με συμπεριλαμβανόμενης της μελέτης για τοποθετηση θεμελίων ως μέρος της φάσης σχεδίασης εγγράφων κατασκευής. Αυτά τα βήματα έχουν αναθεωρηθεί με την αρχιτέκτονα Μαυρομμάτη και ένας νέος προϋπολογισμός των € 61.500. προτάθηκε το 2014. Το πεδίο εφαρμογής των υπηρεσιών για τη φάση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει μια πολύ λεπτομερή τεχνική προδιαγραφή και συνεργασία με εργολάβο για την εκτίμηση του πιθανού κόστους κατασκευής.

Φωτ. #03:

2007 Απεικόνιση προστατευτικών στεγών πάνω απο Ελληνικούς ναούς της Σόνιας Μαυρομμάτη

Η περιοχή των ανασκαφών που αναφέρεται στο σχηματικό κύριο σχέδιο ως Ib αποκάλυψε το μεγαλύτερο γνωστό ορθοστάτη κτιρίου στο αρχαιολογικό Μινωικό αρχείο . Αυτή η περιοχή κατακλύζεται κάθε χρόνο μέχρι την κορυφή του θεμέλιου λίθου (spread βάση) που εκτιμάται σε 16 εκατοστά βάθος, όπως τεκμηριώνεται κατά τη διάρκεια της επιτοπιακής επίσκεψης 6ης Φεβ 15:45 μ.μ. / 04 φωτογραφία παρακάτω.

Νότια Περιοχή 1b του Μινωικού δρόμου και ανατολικά των Ελληνικών ναών A1 & A2

Συνεχής απορρόφηση υγρασίας απο αυτή την κατάσταση, θα αποροφίσουν τα φυσικά συνδετικά στον ασβεστόλιθο και θα επιταχύνει την φθορά της πέτρας που εκτίθεται στις καιρικές συνθήκες, χωρίς προστασία. Αυτή η περιοχή έχει προγραμματιστεί να καλυφθεί από την προστατευτική στεγή ως ερμηνεία του μνημειακού κτιρίου, ο ανατολικός δυτικός δρόμος και το ανώτερο επίπεδο Ελληνικών ναών είναι τα χαρακτηριστικά που μπορούν να ερμηνευθούν από αυτό το πλεονεκτικό σημείο.

Ιγ.) ΧΑΝΤΑΚΙ ΜΕ ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΑΠΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ

Το σχηματικό σχέδιο απευθύνεται στην αποστράγγιση της επιφάνειας απέναντι από το δρόμο πρόσβασης στην παραλία απευθείας στα ανατολικά των περιφραγμένων ορίων του χώρου. Μέσα από τη συνεργασία και την άμεση διαχείριση των χωριών του τοπικού δήμου των Πιτσιδίων και των Ματάλων, προσωπικό,υλικά και εξοπλισμός χρησιμοποιήθηκαν για την ανύψωση του δρόμου, εξαλείφοντας αποτελεσματικά την άμεση ανάγκη για την εγκατασταθεί παραδοσιακό κράσπεδο και υδρορροή ή χαντάκι , όπως παρουσιάζεται σε προηγούμενα σχέδια . Ο δρόμος είναι συμπιεσμένο χώμα και χαλίκι και θα έχει μικρότερη διάρκεια ζωής από μια σκληρή επιφάνεια πλακόστρωτου ή ασφάλτου. Ένα τσιμεντένιο χαντάκι ή κράσπεδο με υδρορροή από τα ανηφορικά του ανατολικού δρόμου εξακολουθεί να είναι η προτιμώμενη μακροπρόθεσμη λύση για την παρακολούθηση και τον αναπροσανατολισμό, της ανατολικής κεκλιμένης αποχέτευσης .

Φωτ.#05: Βόρεια θέα, μέχρι τα όρια της ανατολικής περίφραξης και τον υπερυψωμένο δρόμο πρόσβασης της παραλίας

Ιδ.) ΆΣΤΑΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ

Η διαχείριση της διάβρωσης και της εναπόθεσης λάσπης ειπώθηκε σε προηγούμενες μελέτες και καθορίστηκε αναγκαία μόνο στη Νότια Περιοχή. Από τις αρχικές συστάσεις μεταχείρισης, έχουν προκύψει άλλες καλοπροαίρετες, αλλά παράνομες προσπάθειες που επικεντρώθηκαν στην θαλάσσια δυτική πλευρά της περιοχής. Η τοποθέτηση μεγάλων λίθινων πλακών για την την ενίσχυση της σταθερότητας της άκρης των δυτικών πρανών στην παραλία θα μπορούσε να είναι μια ωφέλιμη μεταχείριση, ωστόσο, η παραλία είναι προστατευόμενη περιοχή ωοτοκίας χελωνών και

σχέδεια διαχείρισης, σωστός προγραμματισμός και αδειοδότηση απαιτούνται από το νόμο. Ο βαθμός στον οποίο η θάλασσα ανεβαίνει θα πρέπει να καταγράφεται και τα ευρήματα θα πρέπει να εξεταστούν και να συμπεριληφθούν μέθοδοι μετριασμού σε μια μελλοντική μεγάλης εμβέλιας συντήρηση του χώρου και στα σχέδια διαχείρισης του αρχαιολογικού πάρκου.

Φωτ.#06: Νότιος φράκτης και σωρός απο πέτρες στην πρόσβαση της παραλίας

Ιε.) ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΚΡΟΗΣ

Στη νότια γραμμή περίφραξης στο χώρο του Κομμού ο δρόμος πρόσβασης της παραλίας γυρίζει προς τα δυτικά παράλληλα με την περίφραξη. Είναι νότια του δρόμου όπου μεγάλες πέτρες έχουν συσσωρευτεί, αλλά στο σημείο όπου ο χώρος στάθμευσης συναντά την παραλία, όπως φαίνεται στην φωτογραφία 5 παραπάνω, το συγκεκριμένο χαντάκι 1 c παραπάνω είχε προταθεί σε προηγούμενα σχηματικά κύρια σχέδιά μας για να διοχετεύει στην παραλία μέσω μίας κατασκευασμένης ενισχυμένης (προστασίας) εκροής. Η πρόθεση του σχεδιασμού ήταν να παρεμβάλλει όλες τις επιφανιακές αποχετεύσεις ανατολικά της περιοχής του Κομμού και να τις κατευθύνει σε αυτήν την ελεγχόμενη εκροή. Ο δρόμος που ανυψώθηκε απο το δήμο και οι πέτρες που είχαν συσσωρευτεί στο βόρειο άκρο του ιδιωτικού χώρου στάθμευσης νότια του περιφραγμένου αρχαιολογικού χώρου, φαίνεται να αντιμετωπίζει επαρκώς την υπερχείλιση στον χώρο όπως τεκμηριώνεται στο αρχικό σχέδιο διατήρησης. Η εκροή στην παραλία είναι αδιαχείριστη και πρέπει να έχει ακόμα προστασία.

Φωτ.#07: Νότιος φράκτης και σωρός απο πέτρες στην πρόσβαση της παραλίας

Φωτ.#08: Νότια της παραλιακής πρόσβασης στην τοποθεσία προστασίας εξόδου.

ΙΙ.) ΑΙΟΛΙΚΟΣ ΈΛΕΓΧΟΣ/ΕΝΑΠΟΘΕΣΗ ΆΜΜΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΞΕΣΗ

ΙΙα.) ΑΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ ΕΝΑΠΟΘΕΣΗ

Η περιοχή ακριβώς απέναντι στο δυτικό φράχτη είχε καθαριστεί κατά τη διάρκεια της ανασκαφής, η άμμος είχε συσσωρευτεί κατά τη δυτική περίμετρο στη Νότια Περιοχή, διαμορφώνοντας αποτελεσματικά ένα φράγμα ανάμεσα στην παραλία και των ξανά-εκτεθειμένων ερειπίων στην περιοχή αυτή του χώρου. Παρατηρήθηκε ότι οι άνεμοι είχαν σήκωσει άμμο πάνω από το φυσικό ανάχωμα άμμου και στη συνέχεια έχοντας μειωμένη ενέργεια έπεφτε αρκετή άμμος στους πρόποδες του ανατολικού άκρου του φράγματος που σχημάτιζε το ανάχωμα, αποτελεσματικά ξανα-θάβοντας ένα μέρος των δαπέδων του Μινωικής εποχής μνημειακού κτιρίου και στο Μινωικό δρόμο που υπηρετούσε στη μεταφορά των εμπορευμάτων σαν λιμάνι στη στεριά.

Φωτ.#09: Δυτικός φράκτης ο αέρας προκάλεσε συσσώρευση άμμου

Φωτ.#10: Δυτικός φράκτης, κλαδιά απο αλμυρίκια και σταλακτηφόρος (Εκτός λειτουργείας)

ΙΙβ.) ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΗ ΦΘΟΡΑΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΩΝ

Παρόμοια με τα θέματα επιφανιακής αποχέτευσης που αναφέρονται στο τμήμα 1 αυτής της έκθεσης η επιδείνωση των επιφανειών των

εκτίθειμένων προϊστορικών πέτρινων κτίσματων και η επαναταφή των τμημάτων του δυτικού άκρου τα οποια οφείλονται στην άμμο, ήταν προβλήματα μόνο της νότιας περιοχής του χώρου του Κομμού. Μηνιαία παρακολούθηση κατα τη διάρκεια του 2014 επιβεβαίωσε ότι το πρόβλημα που δημιουργεί ο άνεμος στην διατήρηση δεν παρατηρείται ορατά σε μεγάλο βαθμό στους άλλους δύο τομείς της ανασκαφής - την κεντρική πλαγιά και την κορυφή του λόφου.

Η απώλεια των επιφάνειων στο νότο είναι σημαντική από την αρχική εκτίμηση και το σχέδιο του 1998. Σε ποιο βαθμό η αιτία είναι από το νερό ή τον αέρα είναι άγνωστο και υπό ανάλυση. Ποσοτικοποιημένες μετρήσεις θα πρέπει να αναληφθούν από φωτογραμμετρία, είτε μέσω σάρωσης με λέιζερ, πριν από την κατασκευή της προστατευτικής στέγης.

Φωτ.#11: Επιδείνωση πετρώματος Ελληνικού ναού

IIγ.) ΦΥΣΙΚΟΣ ΑΙΟΛΙΚΟΣ ΦΡΑΧΤΗΣ

Η αρχική μελέτη που καλήθηκε για την ανέγερση ενός φυσικού αιολικού φράγματος αποτελείται από τα φυσικώς ενυπάρχοντα αρμυρίκια. Αρχικά χαμηλού κόστους φύλλα φοίνικα δέθηκαν στην δυτική περίφραξη και ήταν πολύ αποτελεσματικά στον αποκλεισμό του άνεμου προκαλώντας τον άνεμο να ρίχνει άμμο στα δυτικά του φράχτη. Η περίφραξη έχει διατηρηθεί ως προτεραιότητα, αλλά δέν διατηρήθηκε το φυσικό εμπόδιο που προσφέραν φύλλα. Τα ανασκαμμένα κτήσματα στο βορειοδυτικό τμήμα της Νότιας Περιοχής σταδιακά επαναθάβονται. Αυτό δέν είναι ένα πρόβλημα της διατήρησης, αλλά ένα μελλοντικό θέμα για ερμηνεία μόλις

ο χώρος διαμορφωθεί σε πάρκο και ανοίξει στο το κοινό. Στην πραγματικότητα, η αποτελεσματικότητα του φράγματος απο φοινικόφυλλα αύξάνει την πιθανότητα παραβίασης του φράχτη από τους επισκέπτες της παραλίας. Μια υδροροή συνδέθηκε στον χώρο από τον τοπικό δήμο, αλλά δέν διατηρήθηκε και τα νέοφυτευμένα αλμυρίκια έχουν ως επί το πλείστον πεθάνει. Δεν έχει υπάρξει μια κατανομή του προϋπολογισμού τα τελευταία χρόνια για τη συντήρηση και τη λειτουργία του συστήματος άρδευσης, η υποδομή είναι κατα κύριο λόγο σε ερείπιο. Αυτό το φυσικό φράγμα πρέπει να αποκατασταθεί και να διατηρηθεί. Η γραμμή αιολικού φράγματος αλμυρικίων πιθανότατα θα χρειαστεί επίσης χαμηλό κόστος συντήρησης και επίπεδο δεξιοτήτων της επανακατευθυνόμενης άμμου ενάντια στην δυτική άκρη της γραμμής του φράχτη του χώρου. Το σχέδιο του 1998 και το Κύριο Σχέδιο γραφικών πρότεινε ένα ενισχυμένο συνθετικό πλέγμα . (IIβ. σελ. 9, 31 και Σχήμα 4) Η τοποθέτηση της γραμμής απο αλμυρίκια στα δυτικά του τείχους θα παρέχει μειωμένο κίνδυνο δημόσιας παράνομης υπέρβασης του φράχτη και μειωμένη άμεση συντήρηση του φράχτη. Κατασκευάζοντας ένα προσωρινό πλέγμα στην παραλία θα απαιτήσει συντονισμό και άδειες που δεν έχουν επιτευχθεί μέχρι σήμερα. Ίσως η γραμμή απο αλμυρίκια στο δυτικό φράχτη να αποδειχθεί επαρκής, αναιρώντας την ανάγκη για μια άλλη διαδικασία έγκρισης.

Φωτ.#12: Βορειο-δυτικό τμήμα της Νότιας Περιοχής-συσσώρευση άμου μέσα στο πάρκο στη δυτική γραμμή του φράκτη

Υπάρχει ένα αλλαγμένο τοπίο στο δυτικό άκρο της Νότιας Περιοχής. Ένα ανάχωμα άμμου έχει δημιουργήσει μια ασταθή πλατφόρμα, και αυτό

είναι μια καλή τροποποίηση όσον αφορά τη σταθερότητα του χώρου, αλλά το ανάχωμα έχει επιδεινωθεί σοβαρά κατά το 2014 από την επιφανειακή διάβρωση της βροχής.

Φωτ.#13: Δυτικός φράκτης και βαθμός διάβρωσης δομημάτων

III.) ΕΝΥΣΧΥΣΗ ΓΚΡΕΜΟΥ ΚΑΙ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΤΗΣΜΑΤΟΣ

IIIα.) ΤΡΕΙΣ ΕΝ-ΕΞΕΛΙΞΕΙ ΤΥΠΟΙ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΛΙΘΟΔΟΜΗΣ

Τρεις τύποι επισκευής λιθοδομής έχουν χρηματοδοτηθεί ιδιωτικά εδώ και 20 χρόνια απο το τέλος των ανασκαφών υπό την καθοδήγηση του Ιωσήφ και της Μαρίας Shaw. Αυτοί είναι: 1.) η σταθεροποίηση των εκτιθέμενων αρχαίων ερείπιων, 2.) η σταθεροποίηση του εδάφους σε περιοχές πάνω από τους μνημιακούς βόρειους Μινωικούς τοίχους, αλλά κάτω απο τους ελληνικούς ναούς. Οι σημαντικές μεταγενέστερες κατασκευές υλοποιούνται σε ένος είδους πλίνθο. Αυτά τα τείχη, περίπου δύο μέτρα πάνω από το Μινωικό, έχουν ενισχυθεί με πλέγματα και τσιμεντοειδή (parget) επίστρωση. Στις δύο περιοχές ανασκαφής ανηφορικής πλαγιάς, όπου εκτίθενται ελαφριές Μινωικές βιομηχανικές και οικιστικές κατασκευές, ο ακάλυπτος απο τσιμέντο γκρεμός είναι γενικά σε κακή κατάσταση. Η τρίτη περιοχή σταθεροποίησης λιθοδομής είναι οι υποστηρικτικοί τοίχοι στην ανατολική πλευρά της Νότιας Περιοχής. Είναι γενικά σε καλή ως μέτρια κατάσταση. Υπάρχει ένα χρώματικός χάρτης που

προσδιορίζει τις περιοχές που αντιμετωπίζονται. Αυτό θα πρέπει να ψηφιοποιηθει και να συνεχίσει να υπηρετεί ως μια συνεχής καταγραφή της κατάστασης, σταδιακή και προτεραιότητας. Ο καθηγητής Shaw έχει επίσης την αύξησει τους πόρους και τη σύναψη συμβάσεων με τον καλο-φημισμένο Κρητικό εργολάβο Κωστή Νικάκη.

Φωτ.#14: Κωστής Νικάκης και εργασιακή ομάδα Ιούλιος 2013

IIIβ.) ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΚΟΝΙΑΜΑΤΟΣ

Τα συστατικά μέρη της φόρμουλας που χρησιμοποιήθηκαν από τον εργολάβο για την επικάλυψη parget και την επανακάλυψη κονίαματος μελετήθηκαν εν ολίγις το 2014 από την ειδικευμένο Δρ Στεφανία Χλουβεράκη. Έχουμε την πρόθεση να επικοινωνήσουμε μαζί της ή με άλλο ειδικό με παρόμοια ικανότητα και δεξιότητες για να δοκιμάσουν και να αξιολογήσουν τις υπάρχουσες συνθήκες της λιθοδομής,τις ανάλυσεις των προηγούμενων επισκευών, καθώς και να παράξουν και μια βελτιωμένη προδιαγραφή επισκευής το 2016.

III.γ) ΛΙΘΟΔΟΜΕΣ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΚΟΝΙΑΜΑ

Υπάρχει άμεση ανάγκη για μια συνολική αξιολόγηση της κατάστασης του χώρου πέρα από την ανάλυση κονιάματος και μια σύντομη αναφορά και έχουμε την πρόθεση να επιδιώξουμε τις πηγές χρηματοδότησης για την παρούσα έκθεση αξιολόγησης ως προτεραιότητα. Η ανάλυση της κατάστασης των εκτεθειμένων ερειπίων θα παράγει συστάσεις για τις κατά προτεραιότητα επισκευές για τις

αρχαίες δομές λιθοδομής κατευθυντήριες ετήσια και μακροπρόθεσμη στρατηγική χρηματοδότησης και σχεδίων εργασίας.

Η μεγαλύτερη ανησυχία συνδέεται με την αξιοποίηση του χώρου του Κομμού πέρα από τα οφέλη της σχολαστικής κοινότητας. Αυτό περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός βιώσιμου σχεδίου ανάπτυξης αρχαιολογικού πάρκού ως ένα μέσο για την παροχή μελλοντικής επιμελητείας, μέσω αποδείξιμου δημοσίου όφελους. Προς αυτό το όραμα έχουμε επικοινωνήσει με την αρχιτέκτονα του Κύριου Σχεδίου Ελένη Χλέπα και συντόνισαμε μια έκταση εργασιών για την οικοδομική τεκμηρίωση και εκτίμηση του πιθανού κόστους κατασκευής. Το εννοιολογικό ρυθμιστικό σχέδιο του πάρκου του 1998 προέβλεπε την εξέταση της δημόσιας ασφάλειας και παροχές που συνδέονται με τη χρήση πάρκου στον Κομμό. Αυτα αναφέρονται παρακάτω και είναι συνεπείς με τις προηγούμενες παρατηρήσεις και τις έννοιες του σχεδιασμού που εκπροσωπούνται στα σχηματικά εννοιολογικά σχέδια του 1998 και 2005.

IV.) ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΧΩΡΟΥ (ΑΝΑΠΗΡΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΗ)

IV.α) ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

IVα 1) Στάθμευση οχημάτων
Σύμφωνα με το προηγουμένως υποβληθέν εννοιολογικό ρυθμιστικό σχέδιο του πάρκου του 1998 και του 2005 , εφόδια για λεωφορεία, τροχόσπιτα, 84-92 αυτοκίνητα και μοτοσικλέτες έχουν τοποθετηθεί σχηματικά έξω από το ανώτερο βόρειο-ανατολικό φράχτη στην ιδιωτική ιδιοκτησία, σε μια έκταση περίπου 4200 τετραγωνικών μέτρων. Ευνοϊκές διατάξεις για τα ποδήλατα και ίσως και άλλα μη μηχανοκίνητα οχήματα μπορεί να βρίσκονται με εγκατεστημένες θέσεις πιο κοντά στο κτιριακό συγκρότημα εισόδου. Όλες οι σταθμεύσεις οχημάτων θα πρέπει να συντονίζονται με το Δήμο Πιτσιδίων, η αρχή η οποία διαχειρίζεται την παραλία του Κομμού.

Ινα 2) Περιμετρική προστατευτική περίφραξη
Χαλύβδινοι πασσάλοι ενυσχημένοι με μπετό με 650 μέτρα συγκολλημένο συρματόπλεγμα περίφραξης συνεχίζει να διατηρείται μέσω ιδιωτικών προσπαθειών χρηματοδότησης. Ένας παρόμοιος φράχτης αντικατάστασης θα πρέπει να συμπεριληφθεί στα μελλοντικά εγγράφα κατασκευής, όπως και σε όλες τις μελλοντικές προγραμματισμένες βελτιώσεις και επικοινωνία έγκαιρη και συχνή με την 23η Εφορο θα πρέπει να ειναι συμβατικά υποχρεωτική, κατά τη διάρκεια όλων των φάσεων σχεδιασμού.

IVα 3) Θύρα/ες εισόδου-δημόσιες και ιδιωτικές
Υπάρχουν τρεις θύρες εισόδου στο χώρο και ο αριθμός αυτός συνεχίζει να προτείνται για την ανάπτυξη του χώρου . Η κύρια θύρα πρόσβασης τώρα βρίσκεται περίπου 22 μέτρα βόρεια της νοτιοανατολικής περιφραγμένης γωνίας του χώρου. Αυτό θα μετεγκατασταθεί για να ευθυγραμμιστεί με το αρχαιολογικό συγκρότημα εισόδου του πάρκου. Αυτό έχει παρασταθεί σχηματικά 10 μέτρα δυτικά της νοτιοανατολικής γωνίας, που ανοίγει σε μια πεπλατυσμένη πλατεία όπου ελεγχόμενη πρόσβαση και έξοδος προς και από το πάρκο φαίνεται να αρχίζει και να τελειώνει.

Φωτ.#15: Βέλη κατα μήκος προτεινόμενης περιοχής στάθμευσεως απο το σχέδιο Διατήρησης και Ανάπτυξης του 1998. Η φωτογραφία παροχή του Δήμου Φαιστού υπο την δημάρχιακή διοίκηση της κ.Μαρίας Πετρακογιωργη-Ανυφαντάκη.

IV.β) ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ,ΤΟΥΑΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ

IVβ 1) Κτηριακό συγκρότημα Εισόδου.
Πωλήσεις εισιτηρίων εισόδου,του λιανικού εμπορίου, συμπεριλαμβανομένων σνακ, ποτά, καπέλα, βιβλία και άλλες μικρές προμήθειες. Τουαλέτες, βρύσες και σκιασμένες περιοχές συγκέντρωσης με καθίσματα εκπροσωπούνται στα σχηματικά σχέδια του 1998. Θα αποτελέσουν τη βάση για την εκ νέου αξιολόγηση και η συμπερίληψη από την αρχιτέκτονα Κυρίού Σχεδίου, αλλά ανατίθενται σε αναμονή χρηματοδότησης.

IVβ 2) Βοηθητικά προγράμματα, Κτίριο/α Λειτουργίες και πρόσβαση Ασφαλείας Ηλεκτρικές και τηλεφωνικές υπηρεσίες, αποθήκευση εξοπλισμού έκτακτης ανάγκης, προμήθειες πρώτων βοηθειών θα πρέπει

να στεγάζονται στα κτίρια εισόδου. Επίδομα για την πρόσβαση οχημάτων έκτακτης ανάγκης και διαδρομές μετακίνησης των επισκεπτών έχουν καταγραφεί στο σχηματικό σχέδιο του Κυρίου Σχεδίου. Η πρόσβαση γίνεται από την υπάρχουσα οδική πρόσβαση της παραλίας. Ένας χώρος πρώτων βοηθειών εντός του κτιριακού συγκροτήματος εισόδου συνιστάται. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η τριανταπέντε τετραγωνικών μέτρων κάτοψη στο σχηματικό σχέδιο που υποβλήθηκε στο παρελθόν για το δυτικό κτίριο δεν μπορεί να φιλοξενήσει επαρκώς τις τρεις λειτουργίες (πωλήσεις εισιτηρίων, κατάστημα / καφετέρια, αποθήκευση) με πρόβλεψη χώρου για τις πρώτες βοήθειες. Το μέγεθος των κτηρίων που κατασκευάστηκε για το αρχαιολογικό πάρκο θα πρέπει να καθορίζεται από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Πολιτισμού και τον αρχιτέκτονα Κυρίου Σχεδίου.

IV.γ) ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ, ΧΩΡΟΙ ΘΕΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟ

Μια επιστρωμένη πλατεία εισόδου στο εσωτερικό των κύριων θυρών πρόσβασης οδηγεί σε μνημειώδεις σκάλες και καταλήγει σε περιοχές θέασης με θέα το νοτιότερο μέρος της ανασκαμμένης περιοχής πάνω από τα νεώρια. Η περιοχή προβολής στο κάτω μέρος της σκάλας διασταυρώνεται με επικλινή σχηματισμό ράμπας η οποία πρέπει να τηρεί τα τρέχουσα πρότυπα πρόσβασης για ειδικές ανάγκες. Ένα άλλο σύστημα ράμπας απο ξύλο και ατσάλι,ίσως παρόμοιο με αυτό που σχεδιάστηκε από την Κλαίρη Παλυβού στην Κνωσό, θα αγκαλιαζει την κλίση, κατεβαίνοντας προς τα ανατολικά και στρίβοντας βόρεια για να οδηγήσει τους επισκέπτες πάνω από τα νεώρια Ρ4-6. Μια σκάλα θα παρέχει πρόσβαση σε μνημειακά κτίρια της νότιας περιοχής, Νεώσοικους, Στοά και στο στεγασμένο κλίβανο. Οδοί πρόσβασης για άτομα με ειδικές ανάγκες δεν έχουν αναλυθεί μέχρι σήμερα και θα προσδιορίσθούν καθώς το Κύριο Σχέδιο εξελίσσεται σε μια φάση Ανάπτυξης του Σχεδιασμού. Σταθεροποιημένοι διαδρόμοι απο χώμα θα οδηγούν τους επισκέπτες πάνω από το νότιο Μινωικό οδόστρωμα, διασχίζοντας μια καμπυλοτή γέφυρα (έναν λόφο με θέα στο Μινωικό δρόμο κάτω και Κτήσμα Χ ανερχόμενο) στο στεγασμένο χώρο του Ελληνικού Ναού. Ένας διάδρομος με προβόλους θα τοποθετηθεί και φορητοί σταθμοί ερμηνευτικών μέσων ενημέρωσης θα ενημερώνουν τους επισκέπτες σχετικά με την εξέλιξη των χιλίων πεντακοσίων χρόνων αυτής της περιοχής του τόπου. Μια σκάλα θα φέρνει τους επισκέπτες από την νότια περιοχή πίσω από την Ελληνική προστατευτική στέγη πάνω από τη δυτική άκρη δίπλα στο Μινωικό δρόμο και από εκεί, σε μια πλατφόρμα προβολής, ο επισκέπτης θα είναι σε θέση να δει και να καταλάβει την άμεση σχέση μεταξύ της θάλασσας, τους Μινωίτες,τα μνημειακά κτίρια και τα νεώρια. Σταθεροποιημένα μονοπάτια θα οδηγούν τους επισκέπτες δίπλα στον κεντρικό λόφο όπου θα βρίσκεται μια σταθερή χωμάτινη περιοχή συγκέντρωσης και ερμηνίας κοντά σε ένα μεγάλο δέντρο απο αλμυρίκια. Οι επισκέπτες θα συνεχίζουν την ανάβαση

στην κορυφή του λόφου, όπου μια γέφυρα πάνω από τα μινωικά σπίτια θα προσφέρει μια καλύτερη θέα για την ερμηνεία των κτιρίων και τα ευρήματα που ανακαλύφθηκαν εκεί. Η γέφυρα θα παρέχει επίσης μια υπέροχη θέα κατά μήκος της ακτογραμμής βόρεια προς το Καλαμάκι, Κόκκινο Πύργο και Αγία Γαλήνη με τον Ψηλορείτη και την οροσειρά Ίδα πέρα. Λειτουργικά θα μπορούσε να υπάρχει έξοδος από την ανατολική πύλη κοντά στην κορυφή υψώματος ή μια διαδρομή πίσω σε ένα ξεχωριστό μονοπάτι εξόδου στο συγκρότημα εισόδου που έχει σχηματικά αναφέρθεί στην προκαταρκτικό σχέδιο. Ενα πιθανό περίπτερο με κιόσκι για την παροχή των αντηλιακών, ποτά και σνακ και για τη συμπλήρωση ενός σκιερού χώρου ανάπαυσης έχει εξετασθεί για βορειο-ανατολικά της περιοχής, κοντά στην βορειοανατολική πύλη υπηρεσιών στο χώρο στάθμευσης,οπου δέν έχουν γίνει ανασκαφές. Το Γενικό σχηματικό σχέδιο του χώρου που υποβλήθηκε στο παρελθόν με προηγούμενες εκθέσεις μπορεί επίσης να βρεθεί on line στο:

https://www.flickr.com/photos/22142656@N07/6201054579/sizes/o/in/photostream/

και περιλαμβάνεται στη σελίδα 22 της έκθεσης αυτής της ενημερωμένης έκδοσης.

Τον Ιανουάριο του 2014, στο συστατικό Κύριο Σχέδιο I-V, όπως εκπροσωπείται παραπάνω συζητήθηκαν με βάση την Αθηναία Αρχιτέκτων Διατήρησης Ελένη Χλέπα. Η Αρχιτέκτονας της προστατευτικής οροφής Μαυρομμάτη και Χλέπα συζήτησαν τις απαραίτητες μηχανικές υπηρεσίες για την προστατευτική στέγη και όλα τα στοιχεία του κυρίουσχεδίου και ενας νέος προϋπολογισμός για τις αρχαιολογικές βελτιώσεις του πάρκου συμπεριλαμβανομένων των δύο δίριχτων στεγών, δημιουργήθηκε. Το συνημμένο € 278.455. Ο προϋπολογισμός δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του Κομμού και ο προϋπολογισμός με το σχετικό λεπτομερές πεδίο των εργασιών θα συνεχίσει να ενημερώνει τις προσπάθειες αύξησης κεφαλαίων μας.

http://www.kommosconservancy.org/documents-2/budget/

V.) ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΚΑΙ ΈΡΕΥΝΕΣ

Μερικοί ιδιαίτερα σημαντικοί τομείς παραμένουν για ανασκαφή: τα Μεσομινωικά σπίτια στην πλαγιά του λόφου είναι ιδιαίτερα καλά διατηρημένα, και τρεις από τις μεγάλες αίθουσες για τα πλοία περιμένουν τις μελλοντικές ανασκαφικές τεχνικές για καλύτερα αποτελέσματα.Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός του πάρκου θα πρέπει να περιλαμβάνει την εξέταση της πρόσβασης εξοπλισμού για την παροχή μελλοντικής

ανασκαφής. Αυτό μπορεί να διευκολυνθεί από τις βορειοανατολικές και νότιες θύρες, όπως αναφέρεται στο εννοιολογικό Κύριο Σχέδιο και οι οποίες σήμερα σώζονται. Ο μελλοντικός επιχειρησιακός σχεδιασμός του πάρκου θα πρέπει να περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των προϊστορικών μή-ανασκαμμένων κτησμάτων και των ορίων μέσα από τεχνικές τηλεπισκόπισης και μέριμνα για την παρακολούθηση και προστασία των θαμμένων περιοχών τόσο εντός όσο και εκτός της παρούσας περιφραγμένης περιμέτρου.

Φωτ.#16: Τρείς ανασκαμμένες περιοχές του Κομμού νότια θέα, Παροχή του Δήμου Φαιστού υπο την δημάρχιακή διοίκηση της κ.Μαρίας Πετρακογιωργη - Ανυφαντάκη 2013

V.I) ΣΧΕΤΙΚΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Άλλες σχετικές ανεξάρτητες προσπάθειες που γειτνιάζουν άμεσα και με τρόπο που ενδεχομένως συνδέεται με τον αρχαιολογικό χώρο του Κομμού αφορούσαν τη στήριξη των τοπικών αιρετών δημάρχων και των Συμβουλίων Πιτσιδίων / Ματάλων, το Τυμπάκι και Μοίρες. Η τοπική ιστορική ομάδα Πιτσιδίων μπορεί να ενδιαφέρεται για την εξυπηρέτηση σε μια περιορισμένη επιμελητεία για την διαχείρηση του χώρου, παρέχοντας παρακολούθηση του χώρου και επικοινωνία. Μια γνωρημία μέσω του τοπικού δήμου τον Ιανουάριο του 2014 έδωσε την ευκαιρία συζήτησης για τα εννοιολογικά σχέδια του πάρκου με την τοπική κοινότητα μέσω μίας ανοικτής δημόσιας εικονογραφημένης παρουσίασης.

Μια συνάντηση στις Μοίρες με τον ιδιοκτήτη του ιδιωτικού χώρου στάθμευσης στα νότια του χώρου στις 18 Δεκεμβρίου 2013 είχε κανονιστεί από τον Δήμαρχο στις Μοίρες. Ο κ Ασσινάκης έχει ανεπίσημα προσφέρθεί να δωρίσει τη γη που προβλέπεται για το συγκρότημα εισόδου και εξαρτάται απο μία εμπορική σύμβαση παραχώρησης για τη λειτουργία εκεί. Ο ίδιος δήλωσε ότι ήταν υπέρ του κύκλου διδασκαλίας που αναφέρεται στο σχηματικό ρυθμιστικό σχέδιο και την ιδέα ενός δημόσιου παραλιακού πάρκου όπου πάρκινγκ του είναι τώρα. Δεν υπήρξε καμία συζήτηση για την οικονομική αξία της γης του. Ολόκληρη η περιοχή θα μπορούσε να είναι ένα σημαντικό παραλίακο πάρκο, όπως συζητήθηκε με τους προηγούμενους δημάρχους. Προς αυτό το όραμα ανέσεις στο πάρκο, όπως μια δημόσια τουαλέτα και αλαξιέρα στην παραλία έχουν σχεδιαστεί και παρουσιάζονται σχηματικά . Ένας πάγκος με θέα το ηλιοβασίλεμα,κύκλος διδασκαλίας και κήπος με γλυπτά υποδεικνύονται επίσης.

Η Kommos Conservancy διατηρεί πληροφορίες και εκπαιδευτική ιστοσελίδα (www.KommosConservancy.org) και έχει τακτική παρουσία σε web-based καταστήματα,μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook, το Twitter και το Pinterest. Η αποστολή μας είναι αφιερωμένη στη διατήρηση και εκπαιδευτική προσέγγιση για τον αρχαιολογικό χώρο του Κομμού. Έχουμε κερδίσει την υποστήριξη των προηγούμενων και των παρών αρχών.

Πιστεύουμε ότι ένα αρχαιολογικό πάρκο είναι ένα απαραίτητο βήμα στην υποστήριξη της μελλοντικής διαχείρισης και συντήρησης για τον Κομμό. Έχουμε εμπλακεί ενεργά σε συνεργασία και συγκέντρωση χρημάτων προς μια μακροπρόθεσμη δέσμευση.

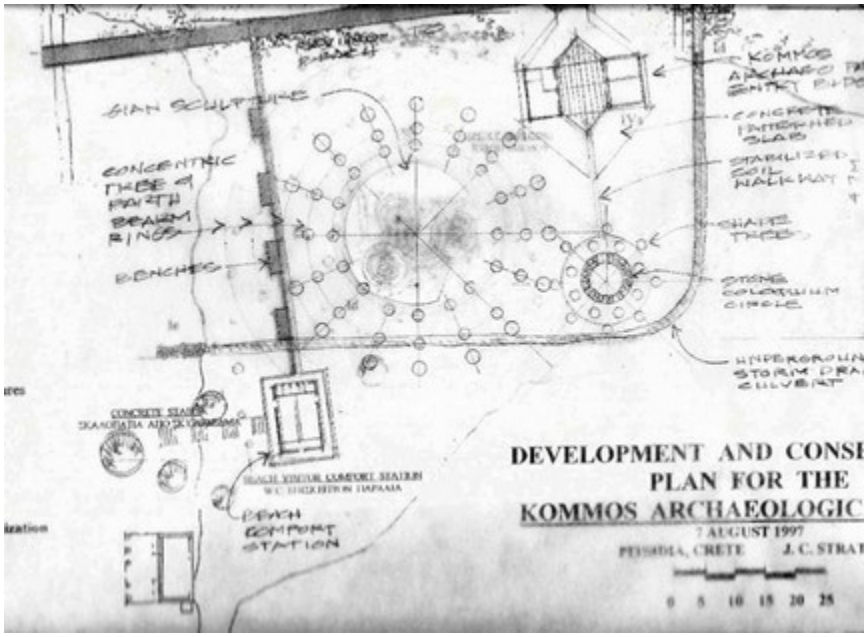

Φωτ.#17: Μετατροπή παραλίας σε δημόσιο πάρκο με Ομόκεντρο ανάχωμα και αλμυρίκια τα οποία θα σκιάζουν τον χώρο διδασκαλίας (Σχέδιο 001)

Ο Κομμός Conservancy διατηρεί πληροφορίες και εκπαιδευτική ιστοσελίδα (www.KommosConservancy.org) και έχει τακτική παρουσία στα web-based καταστήματα
μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook, το Twitter και το Pinterest. Η αποστολή μας είναι αφιερωμένο στη διατήρηση και εκπαιδευτικό προσέγγισης για τον αρχαιολογικό χώρο του Κομμού. Έχουμε ασχολούνται την υποστήριξη του παρελθόντος και του παρόντος εκλεγμένων αξιωματούχων. Πιστεύουμε ότι ένα αρχαιολογικό πάρκο είναι ένα απαραίτητο βήμα στην υποστήριξη της μελλοντικής διαχείρισης και συντήρησης για τον Κομμό. Έχουμε εμπλακεί ενεργά σε συνεργασία και συγκέντρωση χρημάτων προς μια μακροπρόθεσμη δέσμευση.

Φωτ.#18: Διάβρωση σε βαθμό συσσώρευσης νοτιοδυτικά του φράκτη

Φωτ.#19: Διάβρωση πετρώματος Ελληνικού ναού

Φωτ.#20: Επεμβατική ομάδα αφαίρεσης φυτών 05 Δεκ 2014

Φωτ.#21: Νοτιο-ανατολική γωνεία Κτηρίου Ρ σκάλες ερίπου 1400π.χ)

Φωτογραφία # 2β: ανασκαφεί περιοχή υποδεικνύει πιθανή περιοχή ponding, αποφασισμένος να στραγγίξει επαρκώς χωρίς παρέμβαση. Δείτε φωτογραφίες 1 & 2α και τμήμα Ια2005

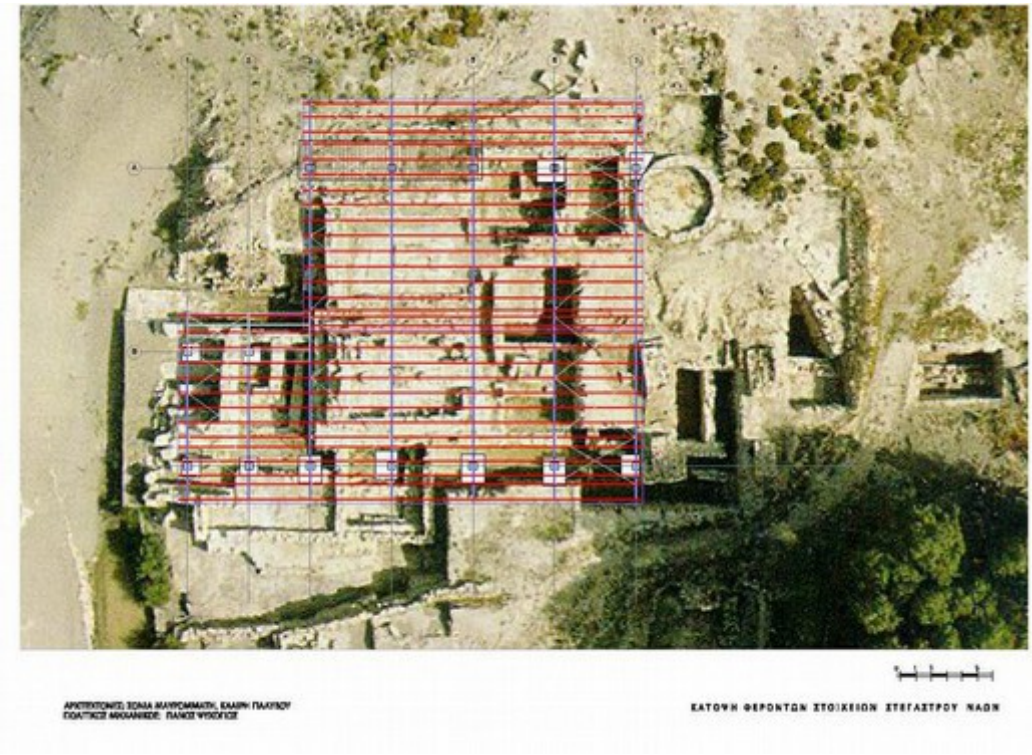

Φωτ.#22: Προστατευτικό στέγαστρο ναού προκαταρκτικό σχέδιο θεμελίων 2006/Σ.Μαυρομμάτη. (Σχέδιο 002)

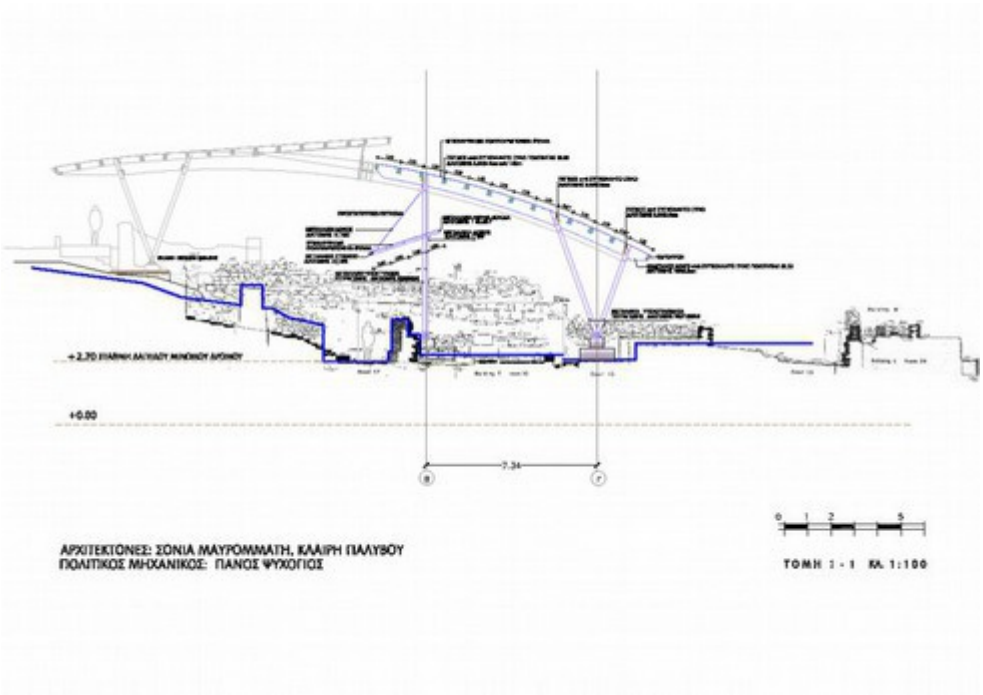

Φωτ.# 23: Σχεδιάγραμμα προστατευτικής στέγης ναού 2006/ Σ.Μαυρομμάτη (Σχέδιο 003)

Φωτ. #03: Σόνια Μαυρομμάτη 2007 Απεικόνιση προστατευτικών

Φωτ.#24: Προστατευτικό στέγαστρο πάνω απο καμίνι στη νότια στοά-2006 Σ.Μαυρομμάτη

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΚΟΜΜΟΥ
Προϋπολογισμός/ Φάση Κατασκευή
12 Δεκέμβριος 2013

Μια δημόσια / Ιδιωτική συνεργασία μεταξύ του Δήμου Φαιστού Κρήτης και την Kommos Conservancy

1.α	Αρχιτεκτονική Μελέτη Εφαρμογής / Στέγη Κταφύγια x 2 συμπεριλαμβανομένη Εκτίμηση του πιθανό κόστους κατασκευής	€30.000*
1.β	ΦΠΑ @23% =	€ 6.900
2.α	Διαρθρωτική Μελέτη εφαρμογής / προστατευτικές στέγες x 2	€20.000*
2.β	ΦΠΑ@23% =	€ 4.600
3.α	Γεωτεχνική Μελέτη για όλες τις βελτιώσεις του αρχαιολογικού πάρκου, συμπεριλαμβανομένων των προστατευτικών στεγάστρων	€17.000*
3.β	ΦΠΑ @23% =	€ 3.910
4.α	Εγγραφα κατασκευής Κυρίου Σχεδίου με βάση το σχηματικό σχέδιο του Μαρτίου του 1998 που περιλαμβάνει Εκτίμηση του πιθανού κόστους κατασκευής	€117.000*
4.β	ΦΠΑ @23%=	€ 26.910
5.α	Μελέτη Πολιτικών & Ηλεκτρολόγων Μηχανικών	€ 15.000*
5.β	ΦΠΑ @23% =	€ 3.450
6.α	Αρχαιολογική εποπτεία / 7 δείγματα πυρήνα	€ 1.500
6.β	ΦΠΑ @23% =	€ 345
Sub-Total	(1α – 6β)	€244.770
1.	Απρόβλεπτα @10% / (* 1a2a3a4a5a = 199,000)	€ 19,900
2.	Διοίκηση @6% / (* 1a2a3a4a5a = 199,000)	€ 11.940
TOTAL		**€278.455**

* Στίς δαπάνες αυτές συμπεριλαμβάνονται : τα έξοδα ταξιδίου, διαμονής, έξοδα για ανάλυση και δοκιμές .

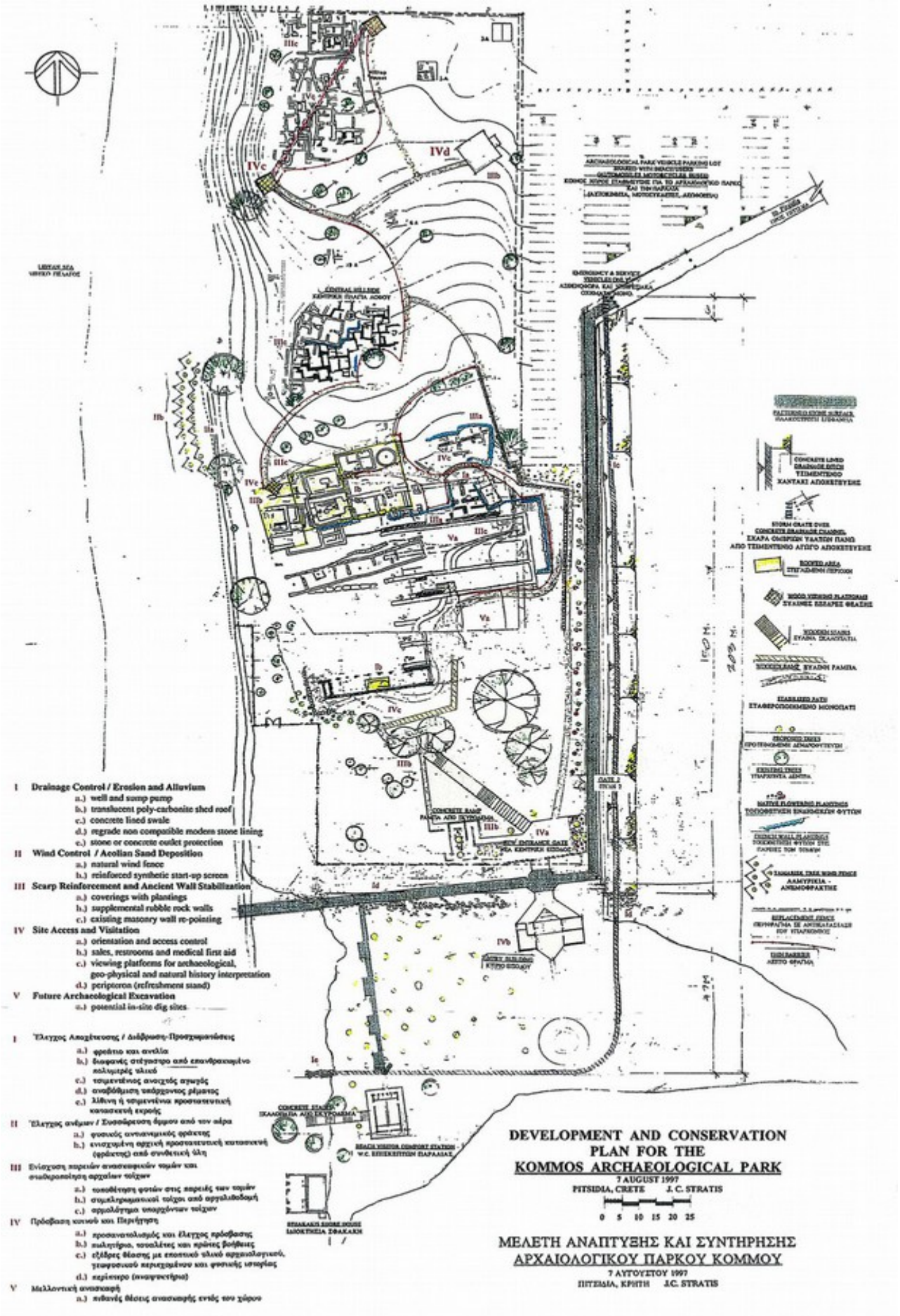
I Drainage Control / Erosion and Alluvium
a.) well and sump pump
b.) translucent poly-carbonite shed roof
c.) concrete lined swale
d.) regrade non compatible modern stone lining
e.) stone or concrete outlet protection
II Wind Control / Aeolian Sand Deposition
a.) natural wind fence
b.) reinforced synthetic start-up screen
III Scarp Reinforcement and Ancient Wall Stabilization
a.) coverings with plantings
b.) supplemental rubble rock walls
c.) existing masonry wall re-pointing
IV Site Access and Visitation
a.) orientation and access control
b.) sales, restrooms and medical first aid
c.) viewing platforms for archaeological, geo-physical and natural history interpretation
d.) peripteron (refreshment stand)
V Future Archaeological Excavation
a.) potential in-site dig sites
I Έλεγχος Αποχέτευσης / Διάβρωση-Προσχωματώσεις
a.) φρεάτιο και αντλία
b.) διαφανές στέγαστρο από επανθρακωμένο πολυμερές υλικό
c.) τσιμεντένιος ανοιχτός αγωγός
d.) αναβάθμιση υπάρχοντος ρέματος
e.) λίθινη ή τσιμεντένια προστατευτική κατασκευή εκροής
II Έλεγχος ανέμων / Συσσώρευση άμμου από τον αέρα
a.) φυσικός αντιανεμικός φράκτης
b.) ενισχυμένη αρχική προστατευτική κατασκευή (φράκτης) από συνθετική ύλη
III Ενίσχυση παρειών ανασκαφικών τομών και σταθεροποίηση αρχαίων τοίχων
a.) τοποθέτηση φυτών στις παρειές των τομών
b.) συμπληρωματικοί τοίχοι από αργολιθοδομή
c.) αρμολόγημα υπαρχόντων τοίχων
IV Πρόσβαση κοινού και Περιήγηση
a.) προσανατολισμός και έλεγχος πρόσβασης
b.) πωλητήριο, τουαλέτες και πρώτες βοήθειες
c.) εξέδρες θέασης με εποπτικό υλικό αρχαιολογικού, γεωφυσικού περιεχομένου και φυσικής ιστορίας
d.) περίπτερο (αναψυκτήριο)
V Μελλοντική ανασκαφή
a.) πιθανές θέσεις ανασκαφής εντός του χώρου
DEVELOPMENT AND CONSERVATION PLAN FOR THE KOMMOS ARCHAEOLOGICAL PARK
7 AUGUST 1997
PITSIDIA, CRETE J. C. STRATIS
0 5 10 15 20 25
ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΚΟΜΜΟΥ
7 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1997
ΠΙΤΣΙΔΙΑ, ΚΡΗΤΗ J.C. STRATIS

Fig. 004